Број 42. У Новом Саду, у суботу 22. фебруара (7. марта) 1914. Година XLIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 круне и 70 потура; на четврт године 8 круна. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Запредним бројевима од петка цена је: За пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 121.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура сваке од врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући Јована Т. Чавића, у главној улици бр. 6.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Појединн јутарњи бројеви стају 10 пот

Чек-конто 12008.

О покрађи рускоі конзулаша у Сарајеву

или

Жова фридјунїова парница.

Пето отворено писмо г. дру А. Митровићу.

Господине докторе!

Прочитао сам Ваш одговор у 17. броју „Заставе“ од 23. јануара т. г. Одговорићу Вам на главне тачке. Доказ биће јак, да ће све остало морати само по себи пасти. Бићу кратак.

Тврдио сам, *да покрађе није било*, а Ви одговарате, *да Вас се та покрађа не тиче;* Ви у својој парници тражите само одштету своме клијенту, што је лишен слободе и што је мучен. Моји досадањи чланци несумњиво су јасни, и могло се видети, шта је но среди. Ја сам у њима рекао, и сада то, по трећи, али и последњи пут кажем: *да је у томе комплоту, кога ствара босанска влада, Вама додељена та улога, да Ви, као адвокат, судски издејствујете санкцију оне покрађе, да се судски утврди, да је покрађа заиста била.* Ви међутим изјављујете *да Вас се та покрађа апсолутно ништа не тиче и Ви, по грађанскоме закону, тражите само одштету Вашем клијенту за лишену слободу и претрпљене муке; и да сам ја погрешио, или рђаво схватио, кад сам рекао, да Ваш клијенат тражи одштету, што је он при покрађи полицији помагао и т. д.*

Ви знадете логични закон узрочности (каузалитета). Све, што на свету постоји, имаде свој узрок и последицу. Сваки судски спор имаде исто то. Ако је један узрок доказан, да *у истини постоји,* онда тај узрок, *у истини, мора* имати и последицу, која *мора постојати.* Али, ако је једна последица *у истини* доказана, да *постоји,* — онда та последица *у истини мора* имати и свој *узрок.* Врдољак тужи босанску владу за одштету, за одузету личну му слободу. То је каузална *последица* овога вашега спора. Шта је и који је узрок тој последици? — Сарајевска му је полиција одузела личну слободу, што је он „случајно“ *видео,* како је сарајевска полиција из рускога конзулата украла документе. То би требао да је *узрок* оној последици, по којој сте Ви надигли тужбу. Ви се сада одричете овог *узрока* и кажете, да Вас се он не тиче. Ви, као адвокат, не смете и не можете то чинити, јер Вам тај закон узрочности то не дозвољава. Ако дубровачки суд буде неодвисно и савесно судио у овоме спору, он ће морати то чинити само на овој основи. Ако Ви на суду добијете парницу, у којој сте за основу узели *последицу* (дедуктивни пут испитивања) **али са неиспитаним и неутврђеним узроком,** онда је суд у исто време утврдио, *да и узрок тој последици постоји,* а то није истина! Цео обешењаклук у тој парници лежи у томе!

Ја сам тврдио, да покрађе *није било,* према томе Врдољак није могао ни видети оно *»нешто«,* што је полиција износила из рускога конзулата. То би био *узрок. Њега нема, он у истини не постоји,* — логично, нема ни последице, то јест узрока за лишење слободе!

Против свих логичких закона, Ви сте узели за основу своје тужбе ту последицу, *која није постојала, а ништа Вас се друго не тиче* и прикупљате доказе, да је Врдољак заиста лишаван слободе. Ко Вам је сведок? Иста она полиција, која је санћим то вршила, а по врху још и гг. Билински и Потиорек, који су аранџери овога комплота. Али Врдољак није лишен слободе, нити је мучен.

Завршујући свој одговор на ову тачку, поново тврдим, што сам и тврдио: *да је у овоме комплоту аранжираном од гг. Билинскога и Потиорека, Вама додељена улога, да судски спроведете и утврдите, да је била покрађа у руској конзулату и да су однесени из њега неки документи.* Ваше одрицање и копрцање, да Ви о тој покрађи нећете ништа да знате, није ништа друго, до ли бацање песка у очи необавештеном свету. Логичан закон узрочности лишава Вас тога. Ви сте то знали и знадете, шта радите. Хајдемо даље!

О поштеној ријечи Билинскога и Потиорека велите, да сте то учинили, пошто сте на пуномоћ босанскога ераријалнога фишкала видели потпис Потиорекових, па кад је босански фишкал негирао Вашу тужбу, тај Вас је потпис толико револтирао и у екстазу довео, да сте преко суда тражили ту *поштену ријеч* и г. Потиорек Вам је признао, да је све оно истина што је Врдољак тужио. Јединствен случај! Г. Потиорек пре двадесет година ни појма није имао о том полицијском обешењаклуку, а да би се могао он за сведока позвати. Ако (?!) је он потписао ону пуномоћ, онда је он то чинио само по административној својој дужности. Је ли игде било на свету, да адвокат то употреби, као сведочанство? Ако г. Потиорек зна све то, да је тако, а Ви га позовите на суд, па нека то под заклетвом утврди. Али овде имадем нешто да приметим. Ја се не устручавам, да Вам отворено изјавим моју сумњу, да је г. Потиорек ту пуномоћ потписао, из овога разлога: Ја сам у Сарајеву имао доброга пријатеља, ераријалнога фишкала, дра Пелцла. Много пута сам гледао његову званичну пуномоћ, на којој је био печат босанске владе, а потписана од одељног директора правосуђа. Можда се то сада изменило, а то би нам најбоље рекао који од босанских адвоката. За Билинскога велите, да ћете доцније јавити, зашто сте и на њ' упутили *поштену ријеч;* биће, да Вас негде и његов потпис револтирао. Оно, што сам о томе рекао у моме првоме писму, понављам и овде, а то је: пред судом мораћете доказати, да је Ваш клијент лишен слободе и душевно мучен; сумњали сте, да ће суду довољно бити сведочанство оних проблематичних полицајаца, па сте тражили ауторитете, који ће суду импонирати, да суд прими за истину оно, што се у тужби наводи. Потиорек је први ускочио у своје сведочанство за оно, *што апсолутно није ни видео, ни доживео!* Схваћате ли ово? Да није изишло моје прво писмо

ПОДЛИСТАК.

ШЕТЊЕ ПО ДУБРОВНИКУ.

— *Пише Андра Гавриловић.* —

VII.

Гундулићев споменик. — Орландов Стуб.

Под прозором је моје собе пијаца за воће, а када из хотела изиђем на друга врата, нађем се на *Пољани.* Тако, усред града, зову за наше појмове мален простор, на коме је главна пијаца: и из предграђа овамо долазе ради набавке намирница. Пијаца је за леђима *Кабоге* и Гучетића, а пред лицем Ђорђића.

Ту је, на пољани или на пијаци, и споменик Џиву Гундулићу. По томе неки ово месташце зову и *Гундулићев трг.* Али тај назив још није постао општи.

На лето ће бити двадесет и једна година, како је свечаним начином откривен овај споменик. Прилике су у Србији биле тренутно угодне, те је и Србија достојно узела учешћа у тој светковини. Оно ми је доба падало на памет, кад сам сада посматрао овај споменик са свих страна. Истине ради бележим и овај детаљ. За ондашњи радикални орган „Одјек“ написао сам на дан откривања споменика пригодну песму. Она је штампана на челу броја, који је био посвећен тој светковини. У песми исказујем наду, како ће споменик стајати на чвршћем постољу, него што је оно, на коме је уметнички рад подигнут, а то је *свест* младога покољења дубровачкога... Нисам се преварио: све, што сам сада у Дубровнику нашао, чуо, видео, све је потврдило основаност лепе наде моје.

Споменик је дело вајара Ивана Рендића, познатог уметника хрватског. Израђен је уметнички, можда и сувише уметнички — Гундулић не импонује, али привлачи питомошћу. Песник је приказан цео, а за рељефе су на његову подножју предмети особито срећно изабрани. Један приказује, како Дубровник седи на престолу, а на њ су полетеле злоба и аждаја. Прва означује Млетке, а друга Турску. Остала су три рељефа из „Османа“. Први показује моменат, како Св. Блаж благосиље пољску војску, која је пошла у бој против Турака. Било је много говора о томе, на кога је светитеља мислио Гундулић, када је певао о Св. Блажу, па су се испитивачи сагласили били, да је песник морао тако назвати Св. Влаха, заштитника Дубровника. Али ме честити Нико Ђивановић уверава, како је нашао, где Гундулић разбира преко Пољака, не би ли што више сазнао о томе Светом Блажу, а из тога се види, да под тим не подразумева дубровачког заштитника, који је Гундулићу био познат боље него ма коме Пољаку. — Други рељеф слика пољскога краљевића Владислава у тријумфу после победе над Турцима, а у трећем је приказана Српкиња Сунчаница Бранковићева, о којој пева осма песма Гундулићева „Османа“.

Других нових и уметничких споменика нема у Дубровнику.

Али ће походилац још пре овога уочити други један споменик, који има своје историјско значење. То је *Орландов Стуб* на доњем крају Пласе и на малој простори између цркве Св. Влаха и некадашње ризнице и ковнице дубровачке. Споменик, камени, приказује средњевековнога витеза са шлемом и штитом, који у десници држи истински мач челични. Витез је леђима наслоњен на други, од њега виши стуб, из кога се високо горе издиже дрвена бандера, на коју се истављала — па се и сада иставља — дубровачка застава. Овај Орландов Стуб представља слободу дубровачку начином, који је у средњем веку био уобичајен и у другим градовима по Европи. Романски поетски јунак Орландо или Роландо — познат и у нас по Драгише Станојевића препеву Ариостове велике песме — узиман је на више места као символ слободе и јунаштва, па је тако учињено и у Дубровнику пре много векова. Уз то је Стуб дубровачки био и место, где су се обзнањивале и нове одлуке дубровачке управе. И у трговачком је погледу имао некога значења: Орландов је лакат одређивао и меру дужине, извесну

(са којим сам требао сачекати) брзо би и г. Билински изишао са својим сведочанством. А шта би он рекао? У једном Вашем допису у „Застави“ већ сте то објавили. То ћу вам казати, док будете рекли, зашто сте *поштену ријеч* упутили и на њега. Све је то намештено и срочено, али, срећом, глупаво.

Трећа тачка Вашега одговора разочарава ме у моме схваћању према Вашој чистоти и исправности у овој ствари, а то је „*о покраденим документима*“. У своме одговору о њима велате: „*Ти су документи за мене (Вас) на врби свирала у овом послу, та их ја нијесам ни тражио, ни набављао,* **нити их имам** (мој курзив) *нити их могу пред суд износити*“. — Не узимам у обзир оно, што сте о томе писали и извјављивали у „Застави“, да Ви имадете у рукама оно, што је из рускога конзулата украдено — него узимам Ваша писма, што сте их мени писали. У њима отворено кажете, да су у Вашим рукама покрадена документа; да је њихова садржина тако страшна, да кад би их об јавили, Врдољака би нестало, а за Вас би се „нашло пута и начина, да се ископате“. Па сте мене звали, да дођем Вама, да то видим, јер немате сигурности у пошти, пошто Вам већ неколико препоручених писама не стало. А могао бих се тада (то је било прошлога лета) неопажен провући, пошто у Далмацији имаде много српских официра на лечењу, па се не би на ме мотрило. Па сте ми писали, да би радо дали те документе коме сигурноме човеку, који би те документе износио на јавност, а да се позива на Вас, да Ви потврдите истину тих докумената; само тражите сигурну адресу, којој би сигурно дошло то у руке. Да до краја видим ту опасну комедију, ја сам Вам писао, да ћу то ја примити на се и да ми та документа пошаљете. Да би ја та документа сигурно добио, дао сам Вам адресу једног мога доброга пријатеља, (за кога ми доцније писасте, да је и Ваш пријатељ), који живи у једној страној држави. Ви сте ми на то одговорили, да ћете преко њега „нешто само“ послати, а све не можете; њему сте пак писали, да те документе не можете послати, јер су „веома тешки“. Као што видите, Ви сте са мном водили читаву преписку о тим документима, „*која имадете у својим рукама*“, а сада јавно поричете, да их у опште имадете! Ваша су писма код мене, ако усхтедете, — ја их могу објавити.

Ово је мој одговор на оно, што је главно; оно друго је фразеологија, на коју није вредно одговарати. Овим је доста расветљена та нова Фридјунгова парница и ја о њој нећу више говорити, догод не буде пала пресуда. Али ћу наставити оно, што сам обећао, т. ј. изнећу: *зашто је босанска влада тежила да протера Бакунина из Босне и Херцеговине?*

Београд, 14. фебруара 1914.

Божидар Никашиновић.

Убијање противника.

— Од нашег сталног дописника. —

Софија, 16. фебруар.

У колико смо ближи дану, кад треба да се констатује, која је страна тачније познавала психологију и расположење бугарског народа: влада или опозиција, утолико је већа акција и на једној и на другој страни. Свака од ова два супротна полуса жели да каже: „Царство је на мени“.

Влада, имајући пред очима прошле изборе за Народно Собрање, зебе много од резултата, па је за то предузела све „мере“ да не оде под лед.

Оно што је до сада чинила, као да јој није дало много уверења да може бити безбрижна.

Акција, коју је опозиција, после распуштања Народног Собрања предузела, изазвала је велику бригу код Радослављеве владе.

Требало је нешто радити, да би се не само сачувала власт, него и да се краљ Фердинанд не натера да абдицира: — што би опет одавало непријатно за политику и интересе Беча у Бугарској. Влада је предузела... Радила... Али, као што смо већ навели, није дошла до повољних резултата. И она предузела је да иде још мрачнијим путем и да на чело стави и Кајинов печат.

Од пре пет дана, софијске новине и опозициони кругови јављају, да су владини агитатори отпочели са убијањем угледних политичких противника и опозиционих агитатора. То убијање врши се јавно, и на такав начин, да се одмах види намера: влада хоће да тако заплаши своје политичке противнике, да јој они не би сметали и да би избори 23 овог месеца били свршени у њену корист.

Први случај био је у вароши Лому. Тамо чувени опозициони агитатор Барчев седео у кафани и говорио о ужасима и насиљима, које Радослављева влада врши да би дошла до већине. Око стола, за којим је он седео, било је поседало преко двадесетак грађана из Лома и слушали су га пажљиво одобравајући сваку његову реч. У тренутку, кад је живим речима и сликовитим језиком цртао све страхоте, пришао му је Бојаџијев и са узвиком: „није тако!“ сјурио му је каму иза врата и побегао напоље.

Такав случај био је у Варни, Бургасу, Пловдину, Видину, Цариброду... Свуда овде платили су животом људи, који нису одобравали владину политику и против ње се борили отворено и поштено.

Из свију поменутих места послате су депеше влади, и у којима се протестује што владини агитатори убијају опозиционе представнике.

Место да нареди, да се ови убилци похватају, затворе и казне, она као да их потстрекује да и даље раде као што су отпочели. Јер, другојаче се не може разумети, због чега су они не само што су и даље у слободи, него уносе страх међу мирне грађане, претећи да ће сваки бити убијен, ко буде гласао за опозиционог кандидата, кога они зову противником краља Фердинанда.

Код слабијих и плашљивијих Бугара, ове претње имале су извесног дејства, јер су почели да се ових повлашћених убилаца клоне. Но на слободне и смеле оне су оставиле утисак празне ларме.

Према томе можете створити себи слику, у каквом се расположењу сад дочекују избори и са једне и са друге стране. Зато су са свим тачне речи оних мојих пријатеља који веле:

Да 23. фебруар неће показати само морал бугарског народа, колико је политички свестан, него и да ли ће Бугарска поћи путем који ће је одвести лепшем путу, или ће остати у данашњој жабокречини.

Андреј Левовъ.

Нови Сад, 22. фебруара.

Палчика и вирилци. Палчика Јовановић пропао је са својим предлогом, да Тиса наметне нов изборни ред за српски народни црквени сабор. Полузваничан владин лист „Аз Ујшаг“ јавља, да је 8. (21.) фебруара о. г. била код министра председника Тисе конференција, у којој су учествовали владика Зубковић и мунговски посланици. Одлука није донесена, али је превладало мишљење, да треба успоставити изборни ред од 1871. године и да се одржи избор патријарха. Конференција је била противна томе, да влада наименује патријарха. Мунговски посланици нису изјавили жељу, да буду посланици у српском народном црквеном сабору, а ових дана биће нова конференција у тој ствари. Онда ће се донети коначна одлука.

Тако „Аз Ујшаг“. Из тога се види, да је Палчика пао са својим предлогом за изборни ред. Зато га је објавио у „Пестер Лојду“ — а због тога и предлаже, да се одгоди избор патријарха и успостава автономије. Ми ћемо опширније ишчибукати ову Палчикину папазијанију у „Пестер Лојду“, а овом приликом ћемо само укратко приказати његов предлог. По том предлогу бирали би свештеници сами својих 25 посланика. Световњаци би такође бирали 25 посланика (архидијецеза 5, бачка епархија 4, будимска 1, темишварска 4, вршачка 4, пакрачка 3, а горњокарловачка 5). Народ би дакле у свему бирао тек 25 посланика. Осим бираних свештеничких и световњачких посланика, којих би било 50 (25 свештеника, које сами свештеници бирају и 25 световњака), сви остали би били *вирилци*. Они би заменили официре, које је у своје време такође народ бирао. Иако су официри били световњаци, Палчика предлаже, да од 25 вирилаца буде још 4 свештеника (осим патријарха и владика) и то: синодски канцелар, председник манастирске средишње управе, најстарији свештенички члан митр. црквеног савета и ректор богословије. Тако би у сабору било 36 свештеника и 46 световњака, а досада је било 32 свештеника (рачунајући ту и владике) и педесет световњака. Световни би вирилци били: потпредседник бившег сабора, световни чланови фондовске асистенције, један члан митроп. црк. савета, један члан патроната Текелијиног фонда (ту је и Палчика), директор Текелијанума у Будимпешти (и то мисли да буде Палчика), председник Матице Српске, главни

јединицу, за трговце, који би продавали платно или друге тканине. — Каква је страшна олуја, једнога дана у почетку 1825. године, ударила била на Дубровник, види се и по томе, што је вихор тада откинуо овај стуб, те га одбацио далеко у страну заједно с витезом! Тек је много доцније — 1878. — поново постављен на старо место своје.

Дубровчанин, свестан прошлости свога града, и данас пролази поред Орландова Стуба с поштовањем, с особеним осећањем, многи и с уздахом...

Нико Вучетић-Бокељски:

Пјесме у прози

ПЈЕСНИК И ВРТАР.

— Аполог. —

Једном, вртар пјеснику рече:

— Кад те гледам како немилице бацаш своје мисли при сваком вјетру и не бринући се да довнаш гдје ће оне пасти и шо ће их прикупити, више пута ја ти се морам чудити, јер, чини ми се, да то није паметно. Али зашто не чиниш као ја? Прије него што ћеш посијати сјеме своје мисли, што не приправиш чисто и плодно земљиште, у коме ће оно моћи да проклија?

На то пјесник вртару одговори:

— Кад ти сијеш у земљу, коју си прије тога брижљиво прекопао и нагнојио, понекада се деси да вјетар разнесе од твог сјемена неколико зрнца и њих однесе далеко, негдје... врло далеко! Гдје је отишло то зрневље? Ти ми то не би умјео казати, јер не знаш и не можеш то знати. Али, једнога дана, случајно, ти сретнеш на своме путу једно дрво, слично оним, која су у твојој башти и, онда, спазивши његов плод, ти се у толико више срећнијим осјећаш, у колико је више поље, које га окружава, јаловије!

Париз, 1911. год.

ХИМНА ЉУБАВИ.

Љубав је наслонила своју недрјемљиву главу на једну постељу од ружиног трња Њене су очи црвене од пролivених суза, а блиједе њене усне су као у каквога мртваца.

И цвијет и туга и превреће построји ли се као какви чувари око њене пренемогле и онесвјешћене главе. Али бурна ноћ мину, а свјеже јутро сину и, препунивши засељену својом дрхтећом радости, — свему томе учини крај.

И веселе са новим даном стиже, те метну један жарки пољубац на сухе усне заспале Љубави. А њени чувари — ти фантоми сиви, убрзо се разбјегну са њеног ув главља.

И њене очи се упале и засвијетле као рујна зора, а усне њене добију црвени одбљесак свјетлости.

Царство туге може да траје једну ноћ; али, пошље које, дан ће донијети чар, неизмјерну радост и усхићење.

Емиргиіан (Босфор), 1906. год.

школски референт, митрополијски фискал из Угарске, директори српских гимназија, директор патријарашког спахилука у Даљу, патријарашки архивар, главни фондовски књиговођа, један епарх. школ. референт, директори учитељских школа у Сомбору и Пакрацу, један директор више дев. школе, два српска учитеља, које *именује* школски савет, један из Угарске а други из Хрватске и Славоније. Још нам Палчика није рекао, како ће Илија Добродолац доћи у сабор. За себе се побринуо — а ваљда ће се побринути и за намесника Илију!

„Пестер Лојд“ је у кратко приметио, да се овај Палчикин предлог не може извести, *док се не измени IX. зак. чл. од 1868.*, а питање је, да ли би добро било да се то учини. Из тога излази, да у Пешти већ више не примају слепо Палчикине предлоге.

Догађаји на Балкану.

Питање источних железничких пруга.

Париски „Тан“ расправља о скорашњим преговорима о питању источних железничких пруга, који ће се ускоро повести у Бечу и одлучно се заузима за српско становиште. Оно у главном обухвата ове захтеве: Србија не дозвољава, да Аустроугарска добије на српском земљишту повољнију тарифу на робу, него остале стране државе, као што то бечка влада тражи. Аустрија предлаже српској влади таки спој српских и балканских железничких пруга, којим би се отвориле две опасне линије за упадање у Србију, на што српска влада не може пристати. И најзад Србија не пристаје, да ново друштво, које жели увети источне железничке пруге, добије право првенства за градњу железничких пруга, које ће се градити у новим српским крајевима. Дакле, Србија је противна сваком монополу. Француски лист у свему одобрава српско становиште и доказује, да су српски услови посве оправдани. И „Тан“ закључује: да и метода застрашивања, којом се служи Аустроугарска према Србији, доказује, да је Србија у пуном праву, када ставља оне услове.

Српско-турски уговор о миру.

Српски изасланик Стефановић, који води у Цариграду преговоре ради склапања уговора о миру између Србије и Турске, изјавио је, да се споразумео у свима питањима са повереником турске владе Решид бејем. Записник о њихову споразуму поднесен је српској и турској влади ради одобрења. Чим владе тај споразум одобре, потписаће се уговор о миру.

Српски политичари у Албанији.

У београдским политичким круговима влада уверење, да ће се Албанија морати наслањати на Русију и Француску, ако жели да се ослободи и заштити од штетна уплива Аустрије и Италије. Даље Албанија, ако жели да живи и напредује, мора тежити за што пријатељскијим односима са Србијом и Црном Гором. На то је упућује историја арбанашког народа и положај данашње Албаније.

Разне вести.

— У Смирни отпочео је бојкот против Грка.

— Турска ће укинути своје конзулате у Београду, Бару, Дубровнику и на Ријеци (Фијуми).

— Српском посланику у Бечу Јовановићу, који ће водити преговоре у ствари источних железничких пруга, додељен је један виши чиновник српског министарства грађевине (железничке управе) и један чиновник министарства народне привреде.

— У Београду се бави Дутаста, заступник француских деоничара друштва источних железница и води преговоре са српском владом.

— Набујали Вардар порушио је железнички пут између Струмице и Мировча, те је саобраћај са Солуном прекинут.

Свечана беседа српскохрватске акад. омладине у Будимпешти.

Будимпешта, 18. фебруара.

15. (28.) фебруара одржана је свечана беседа овдашње српско-хрватске омладине, која је, можемо рећи, у сваком погледу сјајно успела. Уложени труд око приређивања ове беседе није био, дакле, узалудан. И по занимљивости програма, и по извођењу, и по одзиву публике, и по расположењу за време игранке постигло се онолико, колико се год могло; за овај мах, дакле, можемо бити потпуно задовољни.

После подне у 3 сата одржана је у мањој дворани Роајала свечана седница хрватског акад. друштва „Перун“. Председник Никола Кобалин поздравио је г. А. Тресића Павичића и присутну публику, наглашујући, да пештански хрватски и српски студенти први пут иступају заједнички, као једна целина, пред овдашњу публику, „а како мислимо и шта хоћемо, можете јасно видети из програма ове наше свечане бесједе“. Затим је г. А. Тресић Павичић читао из својих песама Косово освећено. Више је пута био прекидан усклицима допадања и бурним аплаузом; снажни мушки стихови оставили су трајна утиска на свима присутнима.

Увече је био концерат у великој дворани хотела „Роајала“. Гђа Маја маркиза de Strozzi, прђе чланица магдебуршке опере, сад оперска певачица у Загребу, отпевала је Домовини и људи и Ластавицам од Зајца, Егзотичну песму и Јесењу елегију од Милојевића. Већ сама симпатична појава, урођена елеганција и грацијозност лепе госпође намах је освојила сву публику. Овим је песмама показала своју дубоку музичку културу, развијен укус и отменост интерпретације, а Штраусов концертни валс Пролетњи звуци, који је морала двапут певати, показао је обим, гипкост и мекоћу и техничку школованост госпођина мило звучног сопрана, који би пристао за сваку европску позорницу. На клавиру ју је пратио г. М. Милојевић. Гђца Рајна Димитријевићева, ученица проф. Лудвига из Беча и проф. Р. Ридноа из Париза изводила је Легенду П. К. Божинског и неколико Миниатура од М. Милојевића. Овим двема композицијама два наша композитора, које иако спољашње нису бравурне, стављају велике захтеве за ваљано извођење. Гђца Рајна их је одсвирала њој сопственом суптилном финећом, тачно изводећи и најтеже нијансе. Медецинар Љуб. Савковић декламовао је класичну Змајеву Свети гробови добро схваћено, а акад. певачко друштво „Вишњић“ отпевало је Маринковићев Јуначки поклич, В. Новака Хрватској и Биничког Јесен стиже, а тамбурашки збор је изводио нар. песме из Мокрањчевих руковети.

После програма била је врло анимирана игранка, која је трајала до 5 сати ујутру.

Сутрадан (1. марта) после подне у 5 сати била је свечана седница музичке секције Кола Младих Срба, академско певачко друштво „Вишњић“. Г. Милоје Милојевић, један од најбољих и најинтелигентнијих наших млађих композитора, држао је предавање о српској народној музици, као извору српске националне музике. Најпре нам је приказао мотивски склоп и развитак народних мелодија, почев од рудиментарних песмица до развијених песама, указао је затим на богатство мотива и на остале карактеристичне црте наших народних песама, бујно здравље и крепкост која бије из њих, инвенциозност нашег сељака — музичара, богатство у стилским особинама и т. д. које особине, све скупа, чине нашу народну музику неисцрпним и вазда свежим извором наше будуће велике националне музике, која ће унети нов елеменат у интернационалну музичку уметност. Нарочиту занимљивост давале су предавању илустрације на клавиру. На крају предавања, које је одржано у дупком пуној дворани Роајала, био је г. Милојевић одушевљено поздрављен од публике, те је на опће захтевање морао одсвирати још неколико народних песама из новооослобођених крајева. Тиме се свршила ова свечана беседа. Омладина је овом приликом показала присутној, нарочито нашој будимпештанској публици, да ми имамо уметничких снага, којих се не би постидели ни већи, сретнији и културнији народи.

Посета је била врло добра. Од пештанске је српско-хрватске публике скоро свако био, а било је гостију из Новога Сада, Суботице, Сентомаша, Вршца, Кикинде, Вуковара, Митровице, Руме, Загреба. Било је омладинаца из Загреба и Граца, а београдско омладинско друштво „Побратимство“ нас је, не могући послати изасланика, телеграфски поздравило. Међу гостима са стране видели смо г. дра Светислава Новака, г. дра Душана Поповића, г. проф. А. Замуровића, г. дра Ј Петровића и др.

Вести из места и са страна.

Српско народно позориште у Сомбору.

Пишу нам из Сомбора, да је српска народна позоришна дружина стигла у Сомбор, где је 9. (22.) фебруара о. г. одржана прва представа. Ту ће се приказати први пут „Психа“ од кнеза Иве Војновића. Дружина је дошла у Сомбор из Сентомаша, где је чист приход био 4000 круна. Надамо се, да ће и у Сомбору дружина постићи добар успех.

Јукићеви другови на слободи.

Прекјуче су из митровачке казнионице пуштени на слободну ногу Цесарац, Бублић, Цвијић и Најдхардт. Од осуђених налазе се у затвору само још Лука Јукић и Роман Хорват. Сви су они били осуђени због Јукићевог атентата против Цувaја.

Пуштени из војничког затвора.

Сарајевска „Српска Ријеч“ јавља, да су из петроварадинског војничког затвора пуштена оба ербијанска грађанина, који су били ухапшени у Земуну под сумњом шпијонаже. Пуштени су из истог затвора као невини још Вељко Панић, земунски гостионичар и она пиљарица, што је била ухапшена под сумњом шпијонаже.

Чешки новинар протеран из Београда.

Из Београда је протеран чешки новинар Хасман, који је у чешким „Народним Листима“ и још неким чешким и пољским листовима оштро нападао српску владу због начина управе у Новој Орбији. Хасман је био намештен као чиновник српског пресбироа.

Кријумчари ранили стражара.

Опћински стражар Иван Нагић у Босуту задржао је на улици Ивана и Мегу Харазића и Младена Миодраговића, који су терали 20 комада свиња, што су их прокријумчарили из Босне, па им је наредио, да свиње дотерају у опћинску кућу. Свињари су на то навалили на стражара, отели му пушку и сабљу, па му задали по телу више тешких озледа. Ова тројица су ухапшени: Истрагом је доказано, да су сва тројица опасни зликовци и да се баве кријумчарењем свиња из Босне.

Руши се опћина.

Пише нам пријатељ из Алибунара: Нашу је опћину задесила велика несрећа. Од неког времена руше се куће и стаје од силне влаге. Народ верује, да вода извире из земље, па се јако забринуо. Сваки час се сруши по која зграда, а народ је немоћан да спречи ту несрећу. Жртава људских до сада није било. (Опћина Алибунар насељена је посред некадања рита.)

Јавна захвала Јефте Душановића.

Срби у Сентомашу, кад су од гђе Васиљевићке дознали за неприлике Јефте Душановића, члана српске народне позоришне дружине, чија су деца оболела, обдарили су га са 261 круном. Он им на томе дару најтоплије захваљује, а нарочито још захваљује г. г. Паји Добановачком, Стевици Гаванском и Милану Каћанском, који се вољно и свесрдно заузеше око тога и сами га обдарише.

Време.

По гласу извештаја будимпештанске метеоролошке станице очекује се променљиво и блаже време и на много места киша.

Код бледуњавих особа,

главно је пазити на уредну столицу и правилно испражњење својих канала, што је веома важно. Својим састојцима и једноличном снагом, природна Франц Јосифова горка вода, деценијама се већ употребљује за потстицање редовног варења, тај лековити извор дејствује поуздано, без икаквих тешкоћа и не изазива никакво дражење слузне опоне у цревима, нити пак икакву нелаходност. Професор Клајнвехтер у Инсбруку, писац студије за женску медецину, потврђује, да Франц Јосифова вода без непријатних споредних појава тачно врши испражњење и зато у кругу публике заслужује најбољу препоруку. Добива се у апотекама, дрогеријама и колонијалним трговинама.

Привредни гласник.

Са новчане пијаце.

Из Будимпеште јављају, да су се поправиле прилике на новчаној пијаци. Из Беча је било доста понуда, па је стога промет био врло жив, а и каматна стопа је пала. И у Бечу су прилике доста повољне. Тамо је приватни дисконт $3^{5}/_{16}$ процента. Али је цена новцу нешто скочила, јер нема доста златног новца на пијаци. Од новог зајма, који је склопила угарска влада, стигло је тек око 30 милијона, а то је врло мало за наше потребе. Очекује се пак, да ће се ускоро осетити на пијаци, да је Угарска добила зајам, па ће спасти цена златном новцу. У Берлину је такође велика потреба а нема доста новаца. Приватни је дисконт $3^{3}/_{8}$ процента. Стање Енглеске Банке се погоршало. Готовина златног новца смањила се са 24 милијона круна, а од улога је извађено 18 милијона. Менички портфељ повећао се са 17 милијона. Француска Банка морала је од улога да исплати 183 милијона франака. Менична готовина смањена је за 1,500.000 круна, а менички портфељ за 99 милијона франака.

Билансије српских новчаних завода.

Прва српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Сивбашу постигла је у 1913 години чисту добит од 1865 круна, а то је 9 процената од укупног прихода, који је био 21 149 круна и

76 потура. Деоничарска главница износи 25.580 круна 10 пот., улога има 93.887 круна и 33 потуре, реесконта 108.600 круна (на реесконт плаћено камате 10.031 круна и 99 потура), резервни фонд износи 5162 круне и 04 потуре. — Турско-надаљска Народна Банка постигла је у 1913. години чист добитак од 4040 круна, а то је 11 % од укупног прихода, који је био 37.614 круна и 48 потура. Деоничка главница износи 50.000, улога има 255.043 круне и 14 потура, а реесконта 117.221 круна.

Јечам за патке.

Један живинар препоручује јечам као најбољу храну за гојење патака. Најбоље је, вели, јечам покиселити у воду и кад добро набубри употребити за храну патака. За две недеље ће се патке потпуно угојити, ако се обилно хране.

Кратке вести.

— Из Њујорка јављају, да је стање зимских усева у Америци врло добро.

— Једно холандско друштво добило је право, да експлоатише извор петролеја код Коњице у Црној Гори.

— Живностенска Банка у Прагу, имала је прошле године чист добитак од 8,350.100 круна. Дивиденда је по акцији изнела 7 и по круна.

— Земаљски вашар стоке за одгајивање, који је требао да се одржи од 4—6. априла у Будимпешти, одгођен је за прву половину септембра о. г. због сточне болести. С тим у свези одгођена је и изложба машина.

— Дунавско паробродско друштво јавља, да је јуче отпочео саобраћај на свима линијама.

Позив.

Г. г. деоничари деоничарског друштва „Рада“ за издавање српских књига и новина, позивају се у главну скупштину за год. 1912. и 1913., која ће се одржати у Новом Саду 9. (22.) марта 1914. у недељу у 11 сати пре подне у просторијама српске ратарско-занатлијске читаонице.

Дневни ред:

1.) Избор перовође и два члана, који ће оверовити записник.
2.) Извештај управног одбора.
3.) Извештај надзорног одбора.
4.) Извештај књижевног одбора.
5.) Прегледање рачуна и разрешница управног и осталих одбора.
6.) Избор једне трећине управног одбора.
7.) Избор једне трећине надзорног одбора.
8.) Евентуални предлови.

Напомена: Биланција друштва за год. 1912. и 1913. изложена је сваком деоничару на увид у канцеларији председничкој.

У *Руми*, 16. фебруара (1. марта) 1914.

За управни одбор:

Др. Жарко Миладиновић
председник.

Др. Ђорђе Красојевић
потпредседник.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22 фебруара.

Народносно питање пред угарским сабором.

Будимпешта. После румунског народног посланика Тодора Михаљија узео је реч министар председник Тиса, да извесним изјавама надопуни и разјасни Михаљијев говор. Ради тога је прочитао свој одговор на меморандум, што су му га Румуни поднели у априлу прошле године. У том се одговору каже: Закон зајемчава Румунима право да подижу основне и средње школе које ће потпомагати држава, а у којима је дозвољена настава на румунском језику. Настава на свеучилишту мора бити јединствена, наставни језик може бити само мађарски. Но у интересу добрих односа Тиса ће ипак израдити, да се на свеучилишту више предају немађарски језици, на којима се врши настава у немађарским средњим школама у Угарској и да се у мађарским школама Румунима ученицима предаје наука о вери на матерњем им језику. — Автономију православне цркве сваки ће респектовати и евентуалне повреде ће отклонити. Ништа не пречи, да унијатска румунска црква добије нарочиту автономну организацију. Хајдудорошка мађарска унијатска бискупија образована је једино зато, да би Мађари унијати очували своју народност, а не ради помађаривања. Тиса нема ништа против тога, да се румунске општине излуче из те бискупије, али се то питање мора добро испитати. Румунска агитација против те бискупије мора се безусловно прекинути. — Када румунски листови обуставе агитацију против државног јединства, неће бити ни преских парница. Тисино је уверење, да је неумесно немађарске грађане спречавати, да се удружују на националном основу, ако тако удружење нема противдржавне сврхе. То исто важи и за образовање политичких странака. Али када се одстране све политичке противности, онда је сувишна посебна румунска странка (Румуни треба да ступе у мунговску странку), која побуђује само неповерење и може да шкоди, па да буде чак и опасна баш румунским интересима. Мађарски језик у управи мора остати с обзиром на јединствени карактер државе и у интересу службе. Али зато у интересу добре управе и у интересу немађарског становништва званични органи, који опште са народом, треба да знају бар један језик од немађарских језика, који се говоре у дотичном крају. Објаве и одлуке треба странкама саопштавати и на матерњем им језику. — Држави је задатак, да свима покрајинама пружа једнако економске потпоре, па ће тако потпомагати и румунска економска и индустријска предузећа, уколико ова не побуђују неповерење. Имања која су до сада била у мађарским рукама рапидно пролазе у румунске руке и влада је насељавањем Мађара хтела само то да спречи, да би се одржавала досадања равнотежа, а никако неће румунска имања да отима Мађарима. — Шумарска управа се врши по истим начелима у свој земљи. — Када престане садање непријатељско или бар неповерљиво држање једног дела румунске интелигенције, онда ће бити и више Румуна у јавним званима. — Изборна реформа је створена без обзира на народности (једино је вођена брига о мунговима) и Румуни имају толико бирача, колико то одговара реалном односу њихове снаге. Истина по броју душа требали би да имају нешто више, али то ће само исправити, када се буде јаче проширила просвета међу Русинима. — После Тисе говорио је мунгов Павле Фаркаш.

Накнадни избор посланика.

Абрудбања. Јуче је обављен избор посланика овог изборног среза, кога је до сада заступао недавно умрли владиновац Јулије Розенберг. Изабран је поново владиновац Стеван Лоњаји.

Атентат на Ријеци.

Ријека (Фијума). Истрагом пограничне полиције испоставило се, да је подстрекач на атентат бомбом Ицилије Бачић, некадањи градски подначеоник, који је протеран због рада против државе, те сада живи као адвокат у Анкони.

Угарски сабор.

Будимпешта. Посланик Павле Фаркаш одобрава поступак Тисин према Румунима. Гроф Апоњи напада Тису због преговора са Румунима и замера му, што је напустио мисао о оснивању православног мађарског владичанства. Тиса одговара, да се у том питању није ничим обвезао и брани свој поступак.

Пробна мобилизација у Русији.

Петроград. Полузванично се јавља, да ове године неће се извести општа пробна мобилизација у Русији. Овогодишње војне вежбе неће бити веће него пређашње.

Тиса у Бечу.

Будимпешта. Министар председник Тиса ноћас отпутовао у Беч, где ће данас бити примљен код краља у аудијенцију.

Осуђен шпијон.

Беч. Кадет Рајх осуђен на три године затвора због шпијонаже Русији.

Француска гради нове дредноте.

Париз. У сенатској комисији предложио известилац, да Француска изгради пет нових дреднота и тако да се одржи превласт Француске у Средоземном Мору према Италији и Аустроугарској.

Хрватско-славонски сабор.

Загреб. Лорковић брани нацрт адресе хрватско-српске коалиције и изјављује наду, да ће се Босна и Херцеговина спојити са Хрватском, Славонијом и Далмацијом. Бан Шкерлец одговорио на Радићеву интерпелацију у ствари Приморја. Он брани поступак угарске владе и признаје јој право, да на Приморју врши експропријације у корист пловидбе. Радић није задовољан са одговором, јер је угарска влада повредила нагодбу, кад је приграбила право, да експроприра земљишта на Приморју и да именује чланове управе угарско-хрватског бродарског друштва а против се нагодби, да се на бродовима истиче угарска морнарска застава. Када је коалиција увела одговор на знање, настала је ужасна грајa. Хинковић је у личној ствари изјавио, да је опозицији криво, што је банов одговор испао повољно, јер је она у својим листовима раздражила јавно мнење због ове ствари. Др. И. Франк пита Хинковића: Колико сте добили за ову изјаву? Настаје ужасна ларма. Франк је морао своју реч повући и изјавити, да Хинковића не држи способним, да прима мито за свој јавни рад.

Одговорни уредник: МИТА КЛИЦИН.

Трговина.

НОВИ САД, 23. фебруара 1914. године.

Пшеница прве каквоће нова 23 К — п.
Пшеница нова друге врсте — К — п.
Пшеница средња 22 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 21 К — п. до — К — п.
Наполица 15 К 20 п. до — К — п.
Јечам 14 К — п. до — К — п.
Зоб нова 14 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну стари 12 К 80 п.
Кукуруз у клипу — К — п.

Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 1 К 10 п.
Свињи средњи . . 1 К — п.
Свињи лаки . . . 96 п.
Теоци 1 К 06 п.
Овци ——— К по пару.
Јагњићи 1 К 10 пот.
Маст 1 К 40 п. до К — п.
Сланина 1 К 40 п. до — К — п.
Сланина пушена 1 К 50 п. до — К — п.
Пасуљ бели 18 К — п.
Пасуљ жути 18 К — п.
Пасуљ кулаш 16 К — п.
Горушица 10 К — п.

Жалосно, али је истинито

да дан данји има једна велика множина људи, чија је крв и тело инфицирано и који су лакоумношћу, превременим заблудама и рђавим навикама упропастили свој нервни систем као и своју душевну моћ. Било би крајње време, да овом злом стању настане једном крај. Али није довољно, у свом јаду обратити се првом лекару кога за најбољега нађете; пацијентов избор мора пасти на таквог лекара, који ће бити безусловно у стању да као савестан, марљив и искустан специјалиста лекар болест излечи. Једини је то начин отарасити се тајних болести.

Ради постигнућа овог племенитог циља понајзгоднији је институт дра Палоца, професора хигијене, засл. болничког лекара. Без сваког узнемиривања у занимању. Др. Палоц употребљује годинама свој специјалитет са сигурним успехом, методу над најтежим и врло старим болестима као нпр. код упропашћених телесних ткива, сифилистичних рана, код болести бешике и мокраћних канала, код болести кичмене мождине и нерава, последица сифилиса и онаније, просипања, импотенције са почетком душевног растројства, хемороида, просутости, болести крви и коже као и болести женских полних органа. Удаљеност места становања није никаква сметња. Ако би ко био спречен да лично дође на преглед, томе ће се бесплатно послати писмена упутства о лечењу код куће не прекидајући своје занимање и то уз најстрожију дискрецију. Писму треба прикључити поштанску марку своје земље за одговор. Ординација од 10 до 12 часова пре подне и од 3—5 по подне. Пишите још данас. Dr. Palócz, Specialarzt, Budapest IV. Muzeumkörút 13. 1506 17—

ПРОДАЈЕ СЕ

„комасирано“ имање 41 хектар (око 76 јутара) површине са лепом вилом, изворском водом, американским виноградом, воћњаком, багремиштем и извреном орањом земљом, три стотине метара удаљено од вароши, са дивним изгледом на Ниш. Услови повољни. Ближа обавештења даје Л. Крчединац, Београд, Југовићева ул. 12. 264 2—3

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

ДРЕЗДАНСКА ФАБРИКА
мотора за гас д. д.

Пређе Мориц Хиле

У средњој Немачкој најстарија и највећа фабрика мотора.

Главни заступник:

КАЛМАР ЕРНЕ машински мерник --

Budapest, VI. Podmaniczky u. 4. Telefon 22-76.

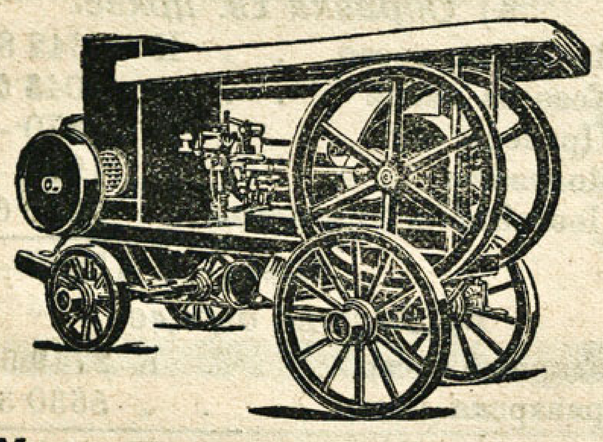

Мотора у свима величинама

за гас, бензин, петролеум и за сирови олај, као и Дисел гас-усишућих мотора.

1986 8—52

П. н.

Част ми је до повољног знања ставити Вам да од 1. марта т. г. у Перлезу у кући г. Коче Поповића (преко пута од олтара српске православне свете цркве оснивам и отварам

НАРОДНУ ПИСАРНИЦУ

где свакодневно дајем обавештаја гледе земљопоседничких (грунтовничких) веселља, нужда и невоља, дописујем српски, мађарски и немачки, набављам робу и т. д.

Посредујем купо-продају непокретнина (земље, кућа) и вредносних папира и све врсте најповољнијих особито утврђених и амортизационих (на књигу) зајмова.

Ступам у везу са најпредусретљивијим и најјевтинијим новчаним заводима.

Поверене послове обављам: **брзо, чисто, тачно и савесно** а уз најскромнију награду.

Примам и писмене налоге.

Званичим: од 7 – 12 пре и 2—5 сахати по подне.

Субота, дан сиротиње, тога дана све јој послове безплатно вршим.

Недељом не радим.

Молим поштовано грађанство, да ме приликом потребе у своју и моју корист посети те потпомогне.

У Перлеву, 25. фебруара 1914.

С поштовањем

Бранко Ј. Станивуков

280 2-3 учитељ у миру.

Стечај.

По одлуци Управног Црквеног Одбора српске православне црквено-школске општине новосадске, бр. В. О. 29 ex 1914. овим се расписује стечај ради оправке сахата на црквеној кули овдашње св. алмашке цркве.

Понуде имају се поднети потписаном председнику до 15. марта 1914. по р. к

На оферту има се назначити да је оферт за оправку сахата.

Из седнице црквеног одбора српске црвене општине.

У Новом Саду 15. (28) фебруара 1914.

Паја Ћурчић с. р. књиговођа. **Милан Ћирић с. р.** председник.

299 2—2

ЛУГАР

Србин, са лугарским испитом и вишегодишњом праксом, вичан свима шумским пословима као: сејању и сађењу нових шума, прерађивању младих шума, подели у парцеле, при сечи разуме кубицирање дрва и мерење земљишта. Исто тако познаје шумски закон, **тражи себи као такови место.** Сем матерњег језика говори још потпуно немачки, мађарски и румунски. Владања је примерног и трезвеног. — Евентуалне понуде ваља упутити под знаком: „Лугар“ Poste-restante. Monostor Szentgyörgy p. Birda. 295 2-3

МЛАЂИ ПОМОЋНИК

може одмах или за 1. март добити место у помодно-мануфактурној и кратке робе трговини

М. А. Димитријевића Осек, доњи град

Само они, који су вични намештању излога, нека понесу своје понуде са захтевом плате горњој фирми. 199 3 3

ЂОРЂЕ НОТА
МУШКОГ ОДЕЛА КРОЈАЧ
У НОВОМ САДУ

Главни трг (у кући рим. кат. црквене општине)

(пређе Лебарска ул. бр. 81.)

Препоручује своје богато стовариште и велики избор Енглеских штофова за наступајућу сезону. 285 2-3

ХОТЕЛ „ЦРНИ ОРАО“
У ЗЕМУНУ.

Част ми је, овим свима својим страним гостима до повољног знања ставати да сам свој *Хотел „Црног Орла“ у Земуну*, поново у своје руке преузео и својих 10 путничких соба са новим намештајем и електричним осветлењем снабдео. У исти мах јављам да ћу поред добре кујне точити најбоље КАРЛОВАЧКО ВИНО. За кола се плаћа само 10 потура. Неће бити више глобе круну од кола. Објављујући ово, молим своје старе пријатеље и познанце да ме изволе посјетити. 112 9—10

С поштовањем

Душан Живановић,

гостионичар код „Црног Орла“ у Земуну.

Јасно је,

да укус и арома каве знатно овиси о кавином додатку, који се употријеби. — Наше домаћице купују с тога само „прави“ :Франк: с млинцем.

ar em 82/26255

Помодно мануфактурна, галантеријска, плетене робе и памука трговина

БРАНКА ЈАНКОВИЋА И БРАТА

У РУМИ — потребује **помоћника**, који треба да је солидан и самосталан продавац и да зна српски, немачки и мађарски говорити првенство имају они, који сервирају 6 – 8 година и који су вични аранжирању излога. Плата је фикс, ступање за 14 дана. 239 3—3

ТЕХНИЧКОГ ЦРТАЧА

треба одмах, по могућству који зна нешто и самостално мерити. Понуде са описом досадањег занимања (curiculum vitae) нека се пошаљу на адресу

Миливој Соколовић

дипл. инжињер

270 2—3 СТ. БЕЧЕЈ (Óbecse) Бачка.

Наша припозната
100 Ф. КАФА ОД СМОКАВА

- - - најбоље се препоручује - - -

ВИКТОР ШМИТ и СИНОВИ - БЕЧ.

197 6—100

За своју гвожђарску трговину потребује 2 МЛАЂА ПОМОЋНИКА, који треба да су у сваком погледу добри и солидни гвожђари. У радњу ступити могу одмах. Hermine Gerber, Eizseunhandlug Ó-Pazua.

291 2—3

У место К 12 само К 5·50.

20 000 пари ципела на шнирање од добре коже и са добрим кованим ђоном, које су биле за Балкан поручене, па услед рата остале, намеран сам ту количину за кратко време продати, па с тога дајем испод цене, која мене кошта по К 5 50 пар у свима величинама за женске и за мушке Шаљем само овима, који пошљу новац напред или на захтев на поузеће. Експорт

Arnold Weiss — Wien VI.

211 2-6 Gumpendorferstrasse 139/65.

ПЕРЛЕСКА СРЕСКА ШТЕДИОНИЦА д. д.

потребује ПОДКЊИГОВОЂУ евентуално ВЕЂБЕНИКА.

Осим српског језика тражи се знање мађарског, евентуално и немачког језика.

Плата према способности. Ступање по могућству одмах. 293 2—2

Помодно мануфактурна и кратке робе трговина

Проке Ранаћа
у Ст. Пазови

потребује 2 дечка из боље куће за шегрте, који ће у кући имати сву обскрбу, остало ће се путем споразума установити.

212 2—3

Помодно мануфактурна трговина

Браће Ђорђевић (Жанчић)

у Белој Цркви (Fehértemplom)

потребује два помоћника и то 1 старијег и 1 млађег који треба да су добри продавци и да знају српски, немачки, румунски и мађарски говорити. У радњу ступити могу 15. марта или 1. априла.

268 2—2

ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

ЛЕОПОЛДА ФРИДМАНА

у ЗЕМУНУ

потребује млађег помоћника, који немачки, српски и мађарски говори, а уз то да је добар продавац и вешт аранжер излога. Понуде са захтевом фикс плате. Ступање 1. или 15. марта. 269 2-3

др. ДРАГ. ШРАГА

специјалиста и оператор за болести ушију, носа и грла.

БЕОГРАД, Позоришна улица број 9.

Ординара од 11½ до ½4 сах.

284 2—10

Трговина шпецераја и деликатеса

ИВАНА ТОРЕРА У СТ. ПАЗОВИ

потребује вештог и солидног помоћника, који у радњу ступити може одмах. 303 2—3

Стављам поштованим купцима до знања, да могу још за ову сезону

Врло доброг бермета

добити. 181 7—10

Петар Костић, Срем. Карловци.

АДВОКАТ

Др. НИКОЛА НАРАНЧИЋ

отворио је своју адвокатску канцеларију у Госпићу. 273 2-3

БАНКАРСКО КОМИСИОНАРСКА РАДЊА

КОЈА ПОСТОЈИ 30 ГОДИНА

посредује врло повољне зајмове без тражења предходних трошкова, са интабулацијом на првом месту, и то, искључиво САМО на ЗЕМЉУ. За постигнуће зајма нужноје, ИЗВОД из грунтовнице, КАТАСТЕР, и од власти ОВЕРЕНА ПРОЦЕНА као и лично УВЕРЕЊЕ.

Све то скупа треба слати под шифром:

„Bankomision“ Annonein Expedition RUDOLF MOSSE

59 9-10 BUDAPEST. Andrási Strasse 2.

„ДЕСАЊКА КРЕМ“

НАЈИДЕАЛНИЈЕ

улепшавајуће средство на свету!

После крема употреба пудера сасвим је излишна. Може се добити у свима апотекама, дрогеријама, парфимеријама и у већим помодним радњама. У ком месту нема, нека поруче код апотекара

СТАНИСЛАВА ПОПОВИЋА

у MARIAFÖLDE (Nagyteremia) Torontál m.

Најмању поручбину тачно и брзо извршујем са поштанским подузећем. Ко 3 комада шаљем франко. Цена 1 круна. 498 71—

ТРАЖИ СЕ

за Хрватску Славонију и Далмацију безусловно - - - - - -

ВАЉАН ПУТНИК,

за одмах који говори српски или који други словенски језик и који је способан закључивати продаје, **парних Бензин** на сирова олај и гас усишуће вршаће гарнитуре. Само истински способна и у бранжи позната господа нека поднесу своје оферте са ознаком досадањег пословања под знаком „selbstständig“ на

218 3—3 JULIO LANS & Co. — BJELOVAR.

ПРВА ФАБРИКА КОЛА

РАЈХА И ЛЕБХЕРЦА У НОВОМ САДУ

(НА ЛИМАНУ, У БЛИЗИНИ ЖЕЉЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ).

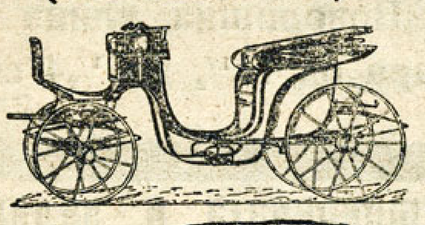

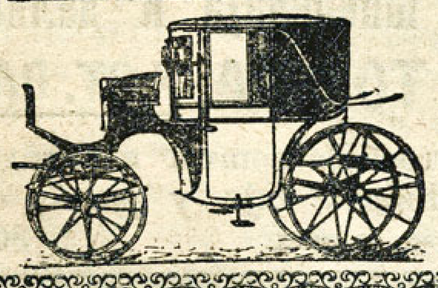

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ

разних модерних кола од најједноставније до најелегантније израде по јефтиној цени.

ПРИЗНАТО СОЛИДНА ТВОРЕВИНА.

Одликована у Лондону златном медаљом.

Годишња производња преко 300 кола.

Илустровани ценовници бесплатно и франко. Стара се кола оправљају најбрижљивије или се на жељу и трампе. 813 29—52

ХОТЕЛ код „ВОЈВОДЕ ПУТНИКА“

У СКОПЉУ.

Потпуно ново сазидана зграда са рестаурацијом и лепом баштом. Препоручује српском свету из Бачке, Баната и Срема, своје чисте и удобно собе за преноћиште, добру српску кујну и чисте пиће. Срби који буду долазили у ове крајеве нека се обрате на потписаног, који ће им у свему на руци бити, као за арендирање земље, кућа и осталих потреба. Дођите браћо Срби управо у Хотел код војводе Путника у Скопљу!

Панта Танасковић

267 2 3 ХОТЕЛИЈЕР

раније гостионичар у Чуругу и Иригу.

ТРГОВАЧКИ КУРС

ЈОСИФА ПРЕДИЋА = БЕОГРАД

ОСНОВАН 1904. ГОД.

Предавања по чл. 16. одобрених правила почињу у понедељак 10. марта 1914. год. у 6 часова у вече у стану курса „Битољска (Светогорска) улица бр. 31“ и до тога дана врши се упис (мушких и женских).

Програм предавања са осталим погодбама шаље на писмен захтев свакоме

Јосиф Предић

243 3-3 управник трговачког курса.

Оглас.

Српско-православна црквена општина у Огару на основу одобрења преч. Конзисторије П. одс. у Карловцима број Аф 415. ex 1912. расписује

лицитацију

за оправку свете цркве и зидање ограде, која ће се одржати дана 27. фебруара (12. марта) 1914. у 9 сати пре подне у школи.

Радови износе:

А) *Оправка св. цркве.*

I. Зидарски посао . .	К	6642 80	ф.
II. Кове за звона . . .	„	1048·60	„
III. Црквени сат . . .	„	870·—	„
IV. Мoловање	„	1953·—	„
V. Позлаћив. и бојадисање	„	5312·60	„
Свега	К	15822·—	ф.

В) *Зидање ограде.*

I. Зидарски посао . . .	К	2749·59	ф.
II. Браварски посао . . .	„	5630·31	„
Свега	К	8379·90	ф.

Грађевни нацрт, трошковник са исказницом мера, грађевни услови, могу се видети сваки дан код парохијског звања ове црквене општине, за време званичних часова.

Посао ће се издати или једном подузимачу сав, или сваки за себе.

Вадиум је 400 круна, а досталац надопуњује на 10% од подузете своте.

Понуда може бити и писмена, али на касније приспеле или брзојавне понуде неће се узети у обзир.

Они лицитанти, који за грађење немају законом потребну квалификацију, дужни су именовати свога за то оспособљеног повереника.

Црквена општина придржава себи право понуду прихватити без обзира на висину попуста.

Са досталцем ће се начинити уговор, где ће се и рок довршења оправке споразумно определити.

У *Огару*, 6. (19.) фебруара 1914.

Перовођа: 243 3-3 Председник:

Милан Јерковић. Душан Јовановић.

Бр. 6. ex 1914.

Дражба на мањак.

Потписана општина на основу одобрења од стране преч. Конзисторије у Карловцима од 20. јуна (3. јула) 1913. г. Бр. К. II. 2106./368. ex 1913. расписује дражбу на мањак ради прављења нове гвоздене портанске ограде за дан 23. фебр. (8. марта) 1914. г. у просторијама „Српског Дома“ у 2 сата по подне.

Градња нове ограде, као и рушење старе заједно са шлосерским послом износи: К 10.798 26 пот.

Вадијум је К 540·—

Досталац надопуњује вадијум на 10% од подузете своте.

Црквена опчина придржава себи право избора подузимача без обзира на понуђену своту.

Лицитација је офертална.

О тога, ко рефлектира на горњи посао, нека до горе одређеног дана поднесе свој оферт са приложеним вадијумом.

План и прорачун се може видети сваки дан код општинског председника. 247 2-2

Православна српска црквена општина

У *Крчедину*, 7. (20.) фебр. 1914. г.

Председник: **Александар Секулић** с. р.

Перовођа: **Душан Недељковић** с. р.

Јужно угарско Акционарно Друштво за расплођавање и гајење рибе, као закупци Властелинског Дунавског риболова „Кнеза Одескалкија“ у Илоку и Сусеку издају под закуп,

Дунавски Риболов

и то, рачунајући од 1. јануара 1914. па закључно до 31. децембра 1917.

Понуде којима треба жаобину прикључити са тачно означеном годишњом закупном ценом нека се у затвореном писму упуте закључно до 15. марта 1914. на;

Délvideki Haltenyésztő R. T. Pusztafácánkerten, u. p. Tolna. 194 5-5

СТЕФАНОВИЋЕВА КАВА

231 51—52

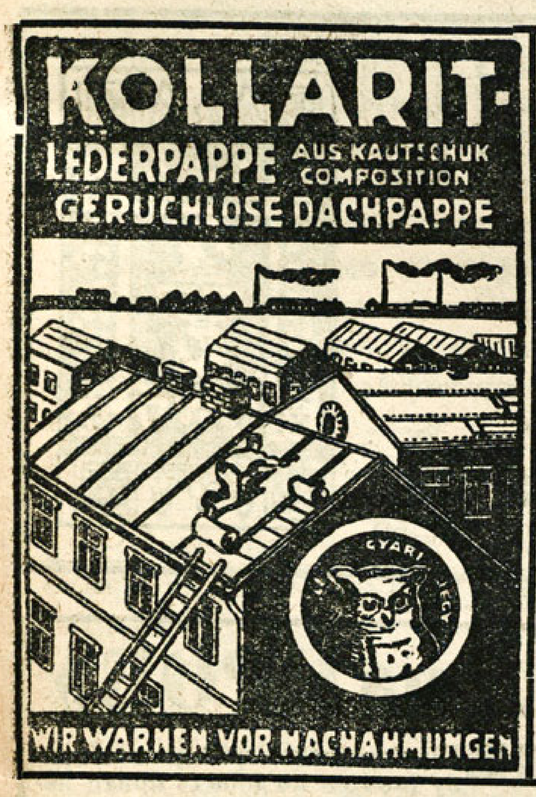

„КОЛАРИТ“ кожна хартија

са композицијом каучука превучена еластична противу ветра поуздана и сваком времену отпорна

Без икаквог непријатног воња хартија за покривање крова

у садашњости најбоља за кров хартија 256 1-38

Безгранично трајна за превлачење од шиндре кровова врло згодна. Премазивање нити у креч умакање није нужно.

Добива се код Браће Шварца, дрварска и грађарска трговина Нови Сад.

Холанд-Америка линија Ротердам

Нидерландско-америчко паробродарско деон. друштво

— У Мађарској протоколисана фирма. —

Недељна вожња: **Између Ротердама-Њујорка--Канаде.**

Писарна: Budapest, VII. Thököly út 10. 1985 7—50

Хрватска Земаљска Банка д. д. у Осијеку

подијељује ::

хипотекарне зајмове

уз амортизацију 164 3—5

— на 20, 25, 30, 35, 40, 45 и 50 година —

и обичне уз оброчну отплату

од 2, 2 и по, 4 или 5 постотака годишње.

МИЛАН ГЛИГОРИН

БУДИМПЕШТА LONYAY-UT. 54. SZAM.

ГРАЂЕВИНСКИ И СОБНОГ НАМЕШТАЈА СТОЛАР.

Препоручује своје богато стовариште намештаја и то: спаваћих соба, трапезарија, салона и т. д., од најједноставнијих до најмодернијих. Цене су умерене роба је добра. — Поруџбине примам и извршујем најсавесније. С тога се препоручујем п. српској публици у провинцији да своје потребе подмири код мене, где ће бити врло савесно послужена. — Цртеже на захтев шаљем безплатно. Исто тако долазим лично на позив поруџбине ради.

За што обилнију порухбину молим

С поштовањем

248 3-4 Милан Глигорин, столар.

ПОМОЋНИК!

Мануфактурној и шпецерајској струци потпуно вичан, који треба да је окретан и углађеног понашања, у добу до 22. године са лопим сведоџбама и препоруком може добити кондицију одмах код фирме: 305 1—5

М. Мајсторовић, Оџучане (Славонија.)

НА ПРОДАЈУ

СВОЈУ КУЋУ у Сурдуку. на лепом месту, покрај опћинског поглаварства, скоро зидану, згодну за сваку сврху а нарочито за поштански уред, који је већ више година у њој постојао, ПРОДАЈЕМ из слободне руке. У исти мах продајем и СОДА ФАБРИКУ, која је удешена по најновијој системи и тек 5 месеци употребљавана са свим потребним прибором. — За цену и услове обратити се власнику 297 1—3

ВОЈИНУ ЛЕПШАНОВИЋУ у Земун Сењски трг бр. 2.

Колонијална трговина Микин и Стојковића у Новом Саду

потребује 2 млађа и једног старијег помоћника, који сем српског језика говоре немачки и мађарски, у исти мах требају и 2 дечка из боље куће за шегрте. 315 1—3

ФОРДРУКЕРАЈ!

са 2400 мустри са рафовима и са свим осталим принадлежностима. Због другог предузећа продаје се цео или у већем избору мустара. За цену и поближе услове ваља се обратити на

FOLDWÁRI ADOLF, O-Becse.

310 1—3

60 КИЛОГРАМА ЖЕНСКЕ КОСЕ

у разним бојама у дужини од 50—80 с. м. имам

НА ПРОДАЈУ.

Коса је врло доброг квалитета а цена је врло повољна 314 1—3

Никола Стојановић, Пожаревац (Србија).

ПОМОДНА ТРГОВИНА КОД ПЛАВЕ ЗВЕЗДЕ

БРАЋА МИРОСАВЉЕВИЋ

У НОВОМ САДУ.

Поред варошке куће.

Препоручује: ЖЕНСКЕ И МУШКЕ ШТОФОВЕ ЗА САДАЊУ СЕЗОНУ за костиме, хаљине, одела и иберцигере и све остале новитете добила је. 317 1-10

ШТЕЛАЖИ

сасвим нови бело обојени и лакирани 23 метара дугачки, 3 метара високи и 60 см. дубоки даље 4 тезге од јавора 1·50 см. дугачак и 65 см. широк. Продају се по врло повољној цени. За адресу обратити се на администрацију „Заставе“. 316 1—3

Недучин и Мумпер

дипломирани грађевинари у В. КИКИНДИ

преузимају све врсте грађевинар. радова, израђују нацрте и предрачуне, примају подизање нових као и преустројање старих грађевина

НЕДУЧИН и МУМПЕР,

дипломирани грађевинари и предузимачи у Великој Кикинди. 214 2 5

ТЕЛЕФОН 325. СТОВАРИШТЕ! ТЕЛЕФОН 325.

ЗАДРУГЕ НОВОСАД. ПРОИЗВАЂАЧА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Као савезница земаљске централне кредитне задруге У НОВОМ САДУ.

Кошут Лајошева ул. бр. 44.

Препоручује своје богато стовариште сопственог производа собног намештаја по врло солидној цени, и НА ОТПЛАТУ.

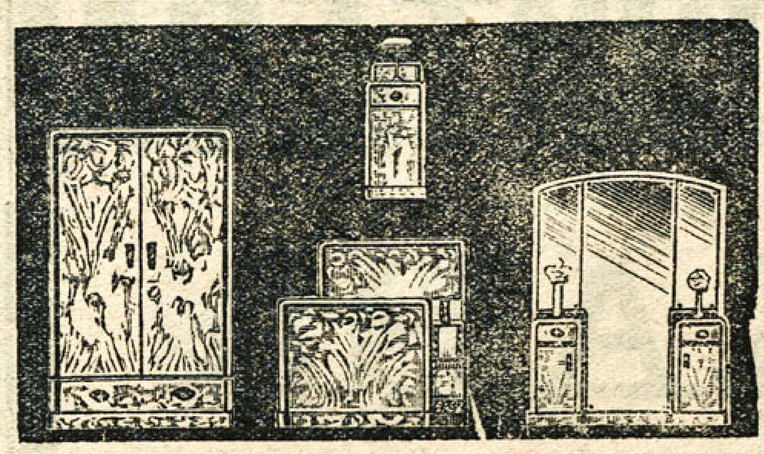

Кошут Лајошева ул. бр. 44.

22— 1852

„КЛУБ“ ЦИГАРПАПИР

је само онај прави, са овде отиснутим

ЗАШТИТНИМ МАРКАМА

свака књижица садржи тачно 100 листова.

Од подражавања, која су уопште лошија, упозорава се.

1638 16—52

КОРЕСПОНДЕНТ

или кореспондентиња, за српски и немачки или српски и француски, може ступити одмах. Само самосталне снаге нека упуте писмену понуду са захтевом плате фирми

Борн и Комп. — Београд.

261 2—3

Галантеријске и беле робе трговина

на добром гласу, која више година постоји у једној од главнијих вароши Срема на главном месту на пијаци и која добар обрт прави предаје се односно продаје се одмах. За адресу обратити се на администрацију „Заставе“. 232 3-3

8 ДАНА на ПРОБУ

Шаљем сваком на 8 дана на пробу (ако се не допада новац натраг дајем) са поузећем:

Американ. од никла сат	К 2·80
Роскопф патент сат	К 3·—
Амерички голдин сат	К 3·50
Железнички роскопф	К 4·—
Роскопф са дуп. капцима	К 4·50
Пљоснати сат за варош	К 5·—
Од имитираног сребра сат са дуплим капцима	К 6·—
14 карата златан сат	К 18·—
Оригиналан омега сат	К 20·—
Векер за конкуренцију 20 сантиметара висок	К 2·—
Са марком Јунгханц	К 3·—
Роиумом освет. цирфлат	К 4·—
Радиум са 2 звона	К 5·—
Радиум са 4 звона	К 5·—
Радиум музика	К 8·—
Висећи сат 75 цент. висок са торњ. откуцајем	К 10·—
Висећи сат са музиком, будилником и откуцав.	К 14·—
Округао сат са будилн.	К 6·—

1724 12—12

гаранцијом шаље поузећем.

MAX BÖHNEL — WIEN

IV. MARGARETHENSTRASSE 27/1.

Оригинални фабрички ценовник на захтев шаље бадава.

Коме не прија зрнена кава, препоручује му се Катрајнер-Кнајпова сладна кава.

КАТРАЈНЕР ЈЕ ПОТПУНО НЕШКОДЉИВ ЗА ЗДРАВЉЕ И ИМА УЗА ТО САСВИМ УКУС ЗРНЕНЕ КАВЕ.

Нека се пази при куповању на чврсто затворено хигијенско паковање пакета са сликом свештеника Кнајпа. — Никада се отворен не размерава.

Serbisch G

Комп. Ђенерали Трансатлантик

француска линија брзопловећих :: парних бродова директно ::

ХАВР — ЊУЈОРК И КАНАДА

преко Базела (Швајцарска) и Париза.

Биро у

BUDAPEST, Baross-tér 15.

52 Телефон **Jozsef 14—97** 6·26

Због одласка у Нову Србију

продајем своје пољско имање, велико 10 хектара — 17,5 ланаца — удаљено 20 минута од жељезничке станице „Бргуле“ код Обреновца на Сави; исто је са свима потребама доброг имања, — Забран од ланца, виноград 500 родних лоза са матичњаком за калеме, воћњак разног воћа, њиве, ливаде, кућа и др. воде текуће и за пиће у изобиљу. 281 2—5

За боља обавештења и погодбу обратити се:

МИХАИЛУ ГРУИЧИЋУ професору Ваљево — Србија.